



دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اردبیل
دانشکده داروسازی
پایان نامه برای دریافت درجه دکترای داروسازی

بررسی اپیدمیولوژی مسمومیت حاد در بالغین مراجعه کننده به بیمارستان امام خمینی اردبیل از سال ۱۳۹۶ تا سال ۱۳۹۸

استاد راهنما:

دکتر سارا مصطفی لو

دکتر اسماعیل فرزانه

استاد مشاور

دکتر سعید صادقیه اهری

نگارش

آیلین جوان مولایی

شماره پایان نامه: د-۷۶-۱۴۰۰/۲

بهار ۱۴۰۰

تقدیم به

پدر و مادرم که هرچه دارم از حمایت بی دریغ آنهاست.

با سپاس از

خانم دکتر سارا مصطفی لو؛ دکتر اسماعیل فرزانه و دکتر سعید صادقیه اهری که در

تکمیل این پژوهش از هیچ کوششی فروگذار نبودند.

چکیده

مقدمه: مسمومیت یکی از دلایل شایع مراجعه‌کنندگان به‌ویژه در گروه نوجوان و جوان جامعه به اورژانس‌های بیمارستانی است؛ بنابراین آگاهی از الگوی مسمومیت در شناسایی عوامل خطر و تشخیص زودرس مسمومیت کمک‌کننده خواهد بود.

هدف: پژوهش حاضر باهدف بررسی اپیدمیولوژی مسمومیت حاد در بالغین مراجعه‌کننده به بیمارستان امام خمینی اردبیل از سال ۱۳۹۶ تا سال ۱۳۹۸ انجام‌یافته است.

روش: در این مطالعه توصیفی-تحلیلی و گذشته‌نگر، ۷۵۵ پرونده‌ی مربوط به مسمومین مراجعه‌کننده به بیمارستان امام خمینی اردبیل طی سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۸، بررسی شد. داده‌های استخراج‌شده شامل بخش بستری، جنسیت، سن، وضعیت تأهل، محل سکونت، وضعیت عمومی، علت مسمومیت، عامل مسمومیت و زمان مراجعه بود که در چک‌لیستی یادداشت گردید. داده‌ها با نرم‌افزار SPSS25 تحلیل شدند.

یافته‌ها: نتایج نشان داد مسمومیت دارویی با اپیوم (تریاک و مشتقات آن) و آفت‌کش‌ها رتبه‌های اول تا سوم بیشترین عوامل مسموم‌کننده را به خود اختصاص دادند. اغلب بیماران مسموم، مرد، متأهل، در گروه سنی ۲۱ تا ۳۰ و ساکن مناطق شهری بودند. اغلب مسمومیت‌ها عمدی بوده و مرگ ناشی از مسمومیت‌ها ۳۳ مورد (۴/۴٪) بود. دو عامل اپیوم (۳۹/۴٪) و قرص فسفید (۳۶/۴٪) عامل ۷۵/۸٪ مرگ ناشی از مسمومیت بودند. علت مسمومیت با سن، جنس، تأهل، محل سکونت، عامل مسمومیت بیماران رابطه معنی‌داری داشت. ولی با وضعیت عمومی و زمان مراجعه بیماران رابطه معنی‌داری نداشت.

نتیجه‌گیری: نتایج نشان می‌دهد سه عامل مسمومیت دارویی، اپیوم و آفت‌کش‌ها عامل‌های اصلی مسمومیت‌ها هستند. مسمومیت با قرص فسفید آلومینیوم یکی از عوامل اصلی مسمومیت است. همچنان افراد ۲۱ تا ۳۰ ساله در معرض بیشترین مسمومیت‌ها قرار دارند. مسمومیت‌های عمدی از در افراد متأهل بیشتر از افراد مجرد بود.

کلمات کلیدی: مسمومیت، دارویی، اپیوم، آفت‌کش، اردبیل.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
فصل اول: مقدمه	۱
۱-۱. مقدمه	۲
۲-۱. تعریف واژه‌ها	۴
۱-۲-۱. تعریف سم	۴
۲-۲-۱. مسمومیت	۴
۳-۲-۱. خودکشی	۴
۳-۱. مسمومیت	۶
۴-۱. نحوه اثر سموم	۷
۵-۱. انواع مسمومیت از نظر بالینی	۸
۶-۱. میزان سمیت سموم	۹
۷-۱. تقسیم‌بندی سموم	۱۱
۸-۱. نحوه ورود سم به بدن	۱۱
۹-۱. نحوه بروز مسمومیت	۱۲
۱۰-۱. برخورد اولیه اورژانسی با بیمار مسموم	۱۲
۱-۱۰-۱. اقدامات اورژانسی اولیه	۱۳
۲-۱۰-۱. تشخیص و ارزیابی بالینی بیمار مسموم	۱۴
۱-۲-۱۰-۱. گرفتن شرح حال	۱۴
۲-۲-۱۰-۱. معاینه فیزیکی	۱۶
۳-۲-۱۰-۱. بررسی‌های پاراکلینیک	۱۸
۳-۱۰-۱. تظاهرات بالینی بیمار مسموم	۱۹
۴-۱۰-۱. جلوگیری از جذب سم	۲۱
۱-۴-۱۰-۱. خارج کردن سم از دستگاه گوارش	۲۱

۲۲ شستشوی معده (لاواژ) ۲-۴-۱۰-۱
۲۳ رقیق سازی ۳-۴-۱۰-۱
۲۳ اندوسکوپی ۴-۴-۱۰-۱
۲۴ روش‌های جراحی ۵-۴-۱۰-۱
۲۴ تجویز مواد جاذب سم ۶-۴-۱۰-۱
۲۴ تجویز داروی مسهل ۷-۴-۱۰-۱
۲۵ شستشوی کامل روده WBI ۸-۴-۱۰-۱
۲۵ آنتی دوت‌ها ۵-۱۰-۱
۲۶ تشدید دفع سم جذب‌شده ۶-۱۰-۱
۲۶ اهداف طرح ۱۱-۱
۲۶ هدف کلی ۱-۱۱-۱
۲۶ اهداف اختصاصی ۲-۱۱-۱
۲۸ فصل دوم: مواد و روش‌ها
۲۹ ۱-۲ طراحی و تنظیم مطالعه
۲۹ ۲-۲ جامعه آماری
۲۹ ۳-۲ نمونه آماری و روش نمونه‌گیری
۳۰ ۳-۲ معرفی مرکز آموزشی درمانی امام خمینی (ره) اردبیل
۳۰ ۱-۳-۲ معرفی مرکز
۳۰ ۴-۲ ملاحظات اخلاقی
۳۰ ۵-۲ پرسشنامه
۳۱ ۶-۲ آنالیز داده‌ها

۳۲	فصل سوم: تجزیه و تحلیل داده‌ها
۳۳	۱-۳ یافته‌های توصیفی
۳۳	۱-۱-۳ بخش بستری
۳۴	۲-۱-۳ جنسیت بیماران
۳۴	۳-۱-۳ سن بیماران
۳۵	۴-۱-۳ وضعیت تأهل بیماران
۳۵	۵-۱-۳ محل سکونت بیماران
۳۶	۶-۱-۳ وضعیت عمومی بیماران
۳۶	۷-۱-۳ علت مسمومیت بیماران
۳۷	۸-۱-۳ عامل مسمومیت بیماران
۳۸	۹-۱-۳ عوامل اپیوئیدی
۳۹	۱۰-۱-۳ عوامل دارویی
۴۰	۱۱-۱-۳ عوامل روان‌گردان
۴۰	۱۲-۱-۳ زمان مراجعه
۴۱	۲-۳ یافته‌های استنباطی
۴۱	۱-۲-۳ بررسی ارتباط علت مسمومیت با سن
۴۲	۲-۲-۳ بررسی ارتباط علت مسمومیت با جنس
۴۳	۳-۲-۳ بررسی ارتباط علت مسمومیت با تأهل
۴۳	۴-۲-۳ بررسی ارتباط علت مسمومیت با محل سکونت
۴۴	۵-۲-۳ بررسی ارتباط علت مسمومیت با وضعیت عمومی بیماران
۴۵	۶-۲-۳ بررسی ارتباط علت مسمومیت با عامل مسمومیت
۴۶	۷-۲-۳ بررسی ارتباط علت مسمومیت با زمان مراجعه بیماران
۴۷	۸-۲-۳ بررسی ارتباط سن با عامل مسمومیت
۴۸	۹-۲-۳ بررسی ارتباط سن با عوامل اپیوئیدی

۳-۲-۱۰. بررسی ارتباط سن با عوامل دارویی ۴۹

۳-۲-۱۱. بررسی ارتباط سن با عوامل روان گردان ۵۰

۳-۲-۱۲. بررسی ارتباط تأهل با زمان مراجعه بیماران ۵۰

فصل چهارم: بحث و نتیجه گیری ۵۲

۴-۱- بحث ۵۳

۴-۲- نتیجه گیری ۶۰

۴-۳- محدودیت‌ها ۶۰

منابع ۶۱

پیوست‌ها ۶۵

چکیده انگلیسی ۶۸

فهرست جدول‌ها

عنوان	صفحه
جدول (۱-۱) سموم شایع منجر به مسمومیت در ایران	۱۰
جدول (۲-۱) تقسیم‌بندی سموم از نظر بالینی	۱۱
جدول (۳-۱) داروها و سموم محرک مغزی و مهارکننده مغز	۱۷
جدول (۱-۳) بخش بستری	۳۳
جدول (۲-۳) جنسیت بیماران	۳۴
جدول (۳-۳) سن بیماران	۳۴
جدول (۴-۳) وضعیت تأهل بیماران	۳۵
جدول (۵-۳) محل سکونت بیماران	۳۵
جدول (۶-۳) وضعیت عمومی بیماران	۳۶
جدول (۷-۳) وضعیت عمومی بیماران	۳۶
جدول (۸-۳) عامل مسمومیت بیماران	۳۷
جدول (۹-۳) عوامل اپیوئیدی	۳۸
جدول (۱۰-۳) عوامل دارویی	۳۹
جدول (۱۱-۳) عوامل روان‌گردان	۴۰
جدول (۱۲-۳) زمان مراجعه	۴۰
جدول (۱۳-۳) علت مرگ	۴۱
جدول (۱۴-۳) بررسی ارتباط علت مسمومیت با سن	۴۲
جدول (۱۴-۳) بررسی ارتباط علت مسمومیت با جنس	۴۲
جدول (۱۵-۳) بررسی ارتباط علت مسمومیت با تأهل	۴۳
جدول (۱۶-۳) بررسی ارتباط علت مسمومیت با محل سکونت	۴۴
جدول (۱۷-۳) بررسی ارتباط علت مسمومیت با وضعیت عمومی بیماران	۴۴
جدول (۱۸-۳) بررسی ارتباط علت مسمومیت با عامل مسمومیت	۴۵
جدول (۱۹-۳) بررسی ارتباط علت مسمومیت با زمان مراجعه بیماران	۴۶
جدول (۲۰-۳) بررسی ارتباط عامل مسمومیت با سن	۴۷
جدول (۲۱-۳) بررسی ارتباط سن با عوامل اپیوئیدی	۴۸

- جدول (۳-۲۲) بررسی ارتباط عوامل دارویی با سن ۴۹
- جدول (۳-۲۳) بررسی ارتباط سن با عوامل روان گردان ۵۰
- جدول (۳-۲۴) بررسی تأهل با زمان مراجعه بیماران ۵۱